

Серафимов О.М.

*Керівник Херсонської спеціалізованої прокуратури
у сфері оборони Південного регіону
м. Херсон, Україна*

ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ КЛАСИФІКАЦІЇ ЗЛОЧИНІВ, ВЧИНЕНИХ ОРГАНІЗОВАНИМИ ЗЛОЧИННИМИ УГРУПОВАННЯМИ В УМОВАХ ВЕДЕННЯ БОЙОВИХ ДІЙ

Розробка методичних рекомендацій зі здійснення розслідування злочинної діяльності організованих злочинних угруповань в умовах ведення бойових дій потребує розробки криміналістичної класифікації таких злочинів. Розробка тієї чи іншої класифікації залежить від мети її подальшого використання та завдань, на забезпечення вирішення яких вона спрямована. В рамках криміналістичної науки виокремлення певних класифікаційних груп має на меті виділення криміналістично значущих особливостей певного виду злочинної діяльності, що впливають на вибір способу вчинення кримінальних правопорушень, характеристику особи (осіб) злочинця, формування слідової картини. Усе це обумовлює специфіку діяльності з виявлення та розслідування певних проявів злочинної діяльності та дозволяє розробляти різні види криміналістичних метод.

В.В. Тіщенко стверджує, що класифікація може «розглядатися одночасно як процес і як результат застосування певного типологічного методу та дозволяє розділити множинність об'єктів та підмножини за певними ознаками. Таким чином класифікація дозволяє більш детально розкрити сутність досліджуваних об'єктів, більш повно і точно виокремити та оцінити їх властивості, зв'язки та відносини, сприяє систематизації знань. Криміналістична класифікація злочинів спрямована на систематизацію, вдосконалювання і розвиток методик розслідування окремих категорій злочинів, сприяючи деталізації і з'ясуванню особливостей їх криміналістичної характеристики» [1, с. 28-29]. Слід погодитися із тим, що головною метою побудови класифікації є відображення таких типових об'єктивних ознак, на основі яких можна групувати об'єкти класифікації, і виділення яких дозволяє поглибити знання про самі об'єкти за рахунок порівняння між собою класифікаційних груп, що утворилися [2, с.305].

Аналіз слідчої та судової практики дозволяє сформувати наступну класифікацію злочинів, що вчиняються організованими злочинними

угрупованнями в умовах бойових дій, у залежності від основних криміналістично значущих підстав:

1. Залежно від особливого статусу учасників організованих злочинних угруповань, що діють в умовах бойових дій:

– злочини, які вчиняються в умовах бойових дій службовими особами у складі організованого злочинного угруповання;

– злочини, які вчиняються в умовах бойових дій військовослужбовцями у складі організованого злочинного угруповання;

– злочини, які вчиняються в умовах бойових дій правоохоронцями у складі організованого злочинного угруповання;

– злочини, які вчиняються в умовах бойових дій цивільними особами у складі організованого злочинного угруповання;

2. Залежно від характеристики суб'єкта, на чий інтереси посягають організовані злочинні угруповання, що діють в умовах бойових дій:

– злочини, що спричиняють шкоду інтересам держави;

– злочини, що спричиняють шкоду інтересам юридичних осіб (підприємствам, установам);

– злочини, що спричиняють шкоду інтересам фізичних осіб;

3. Залежно від території реалізації злочинної діяльності організованого злочинного угруповання, що діє в умовах бойових дій;

– злочини, що вчиняються в межах однієї адміністративно-територіальної одиниці, включеної до переліку територій ведення бойових дій;

– злочини, злочинна технологія реалізації яких передбачає вчинення певних злочинних дій як на території ведення бойових дій, так і на інших територіях України;

– злочини, злочинна технологія реалізації яких носить транскордонний характер;

4. Залежно від предмету злочинного посягання:

– злочини, що вчиняються організованими злочинними угрупованнями, які діють в умовах бойових дій, що посягають на матеріальні цінності, вільний обіг яких не обмежений законодавством;

– злочини, що вчиняються організованими злочинними угрупованнями, які діють в умовах бойових дій, що посягають на матеріальні цінності, вільний обіг яких обмежений законодавством;

– злочини, що вчиняються організованими злочинними угрупованнями, які діють в умовах бойових дій, що посягають на грошові цінності;

– злочини, що вчиняються організованими злочинними угрупованнями, які діють в умовах бойових дій, що посягають на державну таємницю;

5. Залежно від способу реалізації злочинного умислу:

– злочини, що вчиняються шляхом зловживання службовим становищем;

– злочини, що вчиняються шляхом розкрадання майна чи грошових коштів;

– злочини, що вчиняються шляхом привласнення майна чи грошових коштів;

– злочини, що вчиняються шляхом незаконного переміщення (перевезення, пересилання), зберігання чи збуту предметів злочинного посягання, вільний обіг яких заборонений законом;

– злочини, що вчиняються шляхом вчинення насильницьких дій;

– злочини, що вчиняються шляхом обману або зловживання довірою;

6. Залежно від структури злочинних технологій:

– умовно прості злочинні технології, що передбачають послідовне вчинення однотипних дій членами організованого злочинного угруповання, які не вимагають наявності у злочинців особливих знань, умінь, навичок або зв'язків серед представників державної влади або правоохоронних органів;

– злочинні технології, ускладнені необхідністю використання сучасних інформаційних технологій, спеціальних технічних засобів, пристосованих для досягнення злочинних цілей;

– злочинні технології, ускладнені необхідністю наявності у членів організованого злочинного угруповання спеціальних навичок та знань, спеціального статусу, зайняття певної посади, наявності певної дозвільної чи іншої документації тощо;

– злочинні технології, ускладнені корупційними зв'язками або зв'язками із представниками волонтерських чи благодійних організацій;

– злочинні технології, ускладнені необхідністю наявності у одного із членів організованого злочинного угруповання доступу до інформації з обмеженим допуском.

Наведені класифікаційні групи безпосередньо впливають на особливості наукової розробки методичних рекомендацій при розслідуванні організованої злочинної діяльності злочинних угруповань, що діють в умовах бойових дій, а також відображають ключові криміналістично значущі елементи, що як впливають на особливості технології злочинної діяльності таких ОЗУ, так і на організацію та здійснення процесу виявлення та розслідування таких проявів злочинної діяльності.

Література:

1. Тищенко В.В. Теоретичні і практичні основи методики розслідування злочинів: монографія. Одеса: Фенікс, 2007. 260 с.

2. Пчеліна О.В. Криміналістична класифікація злочинів. *Право і суспільство*. 2014. №6-1. Ч.2. С. 304-309.